

การปรับใช้บทนิยาม “โดยทุจริต” ในความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์

นางสาวจุฑาทิศ จารุพาสน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-685-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

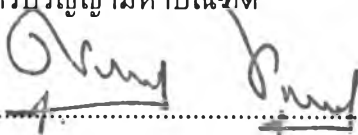
THE APPLICATION OF DEFINITION "DISHONESTY"
ON THE OFFENCES AGAINST PROPERTY

Miss Chutatis Charupas

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of laws
Department of Law
Graduate School
Chulalongkorn University
Academic year 1997
ISBN 974-638-685-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การปรับใช้บทนิยาม “โดยทุจริต” ในความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์
โดย นางสาวจุฑาทิศ จารุพาณิชย์
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.จิรนิติ หะวานนท์

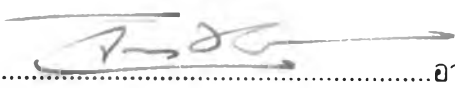
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร.จิรนิติ หะวานนท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กมลชัย รัตนสกาวงศ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)

จุฑาทิศ จารุพาสน์ : การปรับใช้บทนิยาม "โดยทุจริต" ในความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน (THE APPLICATION OF DEFINITION "DISHONESTY" ON THE OFFENCES AGAINST PROPERTY) อ.ที่ปรึกษา : รศ. มัทยา จิตติรัตน์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : อ.ดร. จิรนิติ หนะวานนท์; 114 หน้า. ISBN 974-638-685-9

คำว่า "โดยทุจริต" ในความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งมีความหมายตามบทนิยามในมาตรา 1 (1) ว่า หมายความว่า "การแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น" มีที่ใช้ในความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินหลาย มาตราแต่ก็ยังคงมีปัญหาเรื่องความชัดเจนเกี่ยวกับความหมายดังกล่าวซึ่งศาลฎีกายังต้องตีความความหมายของคำว่า "โดยทุจริต" ดังที่ปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาต่าง ๆ หลายคำพิพากษาศาลฎีกาด้วยกัน

การศึกษาวิเคราะห์ความหมายของคำว่า "ทุจริต" เริ่มจากโครงสร้างความรับผิดทางอาญา ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกระทำอาชญากรรมจะต้องประกอบด้วย การกระทำอันเป็นองค์ประกอบหรือพฤติกรรมภายนอกซึ่งมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด และที่สำคัญผู้กระทำความผิดต้องกระทำโดยเจตนาหรือประมาทหรือไม่เจตนา แต่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิด แต่ถึงกระนั้นกิติ การกระทำโดยเจตนาบางกรณีไม่อาจ วินิจฉัยว่า ผู้กระทำมีเจตนาชั่วร้ายและเป็นความผิดดังที่ประเทศที่ใช้ระบบ Common Law กำหนดไว้ สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ระบบ Civil Law อันมีหลักเกณฑ์ในการบัญญัติกฎหมายไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จำเป็นต้องกำหนดบทกฎหมายให้ชัดเจน ดังเช่น มีการวางบทนิยามคำว่า "โดยทุจริต" ซึ่งเป็นเจตนาพิเศษโดยเฉพาะอย่างยิ่งในความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินหลายมาตราด้วยกัน

แต่จะเห็นได้ว่า จากการศึกษาความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ 12 ทั้งหมด มีการบัญญัติฐานความผิดไว้ในหลายมาตรา อาทิเช่น ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ ความผิดฐานริบเอาทรัพย์ ที่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องกระทำโดยมีเจตนาพิเศษ "โดยทุจริต" แต่อย่างไรก็ตาม ฐานความผิดอีกหลายฐานที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดจำต้อง มีเจตนาพิเศษ "โดยทุจริต" อันได้แก่ ความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานยักยอก เป็นต้น

การทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้ทำวิทยานิพนธ์ได้ทำการศึกษาความหมายโดยทั่วไปของคำว่า "โดยทุจริต" เพื่อเปรียบเทียบกับคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า "โดยทุจริต" ตามกฎหมายต่างประเทศและตามกฎหมายของประเทศไทย และวิเคราะห์ว่าความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินฐานใดบ้างที่ไม่มีคำว่า "โดยทุจริต" เป็นเจตนาพิเศษ โดยมีหลักเกณฑ์อะไรเป็นบรรทัดฐาน และประการสุดท้าย ผู้ทำวิทยานิพนธ์ได้ทำการวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาที่เกิดจากการตีความความหมายคำว่า "โดยทุจริต" และปัญหาในการปรับใช้บทนิยามความหมายควบคู่ไปกับการวิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาที่น่าสนใจ

สำหรับแนวความคิดเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้ทำวิทยานิพนธ์ได้เสนอแนวความคิดเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการปรับใช้นิยามความหมายคำว่า "โดยทุจริต" ในความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน คือเสนอให้คงใช้บทนิยามความหมายคำว่า "โดยทุจริต" ต่อไปตราบดีที่ยังมิได้มีการแก้ไขบทบัญญัติฐานความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินในปัจจุบันบางฐาน เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ซึ่ง บัญญัติให้ผู้กระทำมีเจตนาพิเศษ "โดยทุจริต" ให้ชัดเจน โดยเป็นการกระทำที่ปรากฏออกมาภายนอก ดังเช่น การกระทำความผิดฐานอื่น เช่น ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ ซึ่งบัญญัติลักษณะของการกระทำไว้ชัดเจนแล้ว หรือในการกระทำความผิดฐานยักยอกที่ผู้กระทำความผิดไม่จำเป็นต้องมีเจตนาพิเศษ "โดยทุจริต" ถ้าหากกฎหมายได้กำหนดลักษณะของการ "เบียดบัง" ไว้ชัดเจน เป็นต้น ทั้งยังได้ตั้งข้อสังเกตเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงบทบัญญัติความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา โดยให้มีการเพิ่มฐานความผิดโดยเฉพาะการเอาไปซึ่งทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อเป็นการบังคับชำระหนี้โดยพลการ ซึ่งปัจจุบันไม่เป็นความผิดในทางอาญา ให้เป็นความผิดอาญา โดยกำหนดโทษที่เบากว่าการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ไว้ด้วย

ภาควิชานิติศาสตร์.....
สาขาวิชานิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิติศ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C770180 : MAJOR LAW

KEY WORD: DISHONESTY/SPECIFIC INTENT/OFFENCES AGAINST PROPERTY
CHUTATIS CHARUPAS: THE APPLICATION OF DEFINITION "DISHONESTY"
ON THE OFFENCES AGAINST PROPERTY. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF.
MATTAYA JITTIRAT. THESIS CO-ADVISOR: LECT. CHIRANIT HAVANOND,
Ph.D. 114 pp. ISBN 974-638-685-9.

With respect to the offences against property, "Dishonesty" as per section 1 (1) of criminal code is defined as unjust exploitation for one own, or others. This word is appeared in many sections related to the offences against property. Because of the ambiguity of the definition, the Supreme Court construed this term in different manners as appeared in lots of Supreme Court judgments.

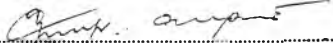
The study and analysis of the definition of dishonesty start from structure of criminal liability. Seeing that criminal offence must consist of action which is an external factor, or an external behavior defined by law to be offence. In addition, offender must act intentionally, except in case where the law provides that he must be liable when he acts by negligence, or unintentionally. Some intentional acts, however, may not reveal the bad intention of the offender, hence, the offender will not be charged on criminal offence, especially in those countries that use common law. In Thailand, which adopted civil law, therefore, the law should prescribe clearly the definition of dishonesty, which is specific intention, especially in the offences against property.

The study of the offences against property as provided in title 12 of the Thai criminal code shows that in some offences such as extortion of property, and blackmail the offender is not required act with dishonesty. While in several other offences such as larceny, embezzlement, the offender is required act with dishonesty.

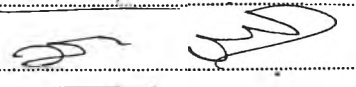
In this thesis, the author has studied general meaning of dishonesty in Thai law in comparison with the closest legal term of dishonesty in foreign countries. Then, the author analyzed the criteria determining the offences against property that do not have dishonesty as a specific intention. Finally, the author has analyzed the problems arising from the interpretation of the word dishonesty, and the application of such definition, along with the analysis of Supreme Court judgments.

As for recommendations, the author suggests first, we should continue to use the definition of dishonesty as long as there is no amendment of the prescriptions of offences against property. Second, the offence of larceny should be defined clearly regarding external factors and behaviors, like what has been defined in the offence of extortion. Third, it might not be necessary to define dishonesty as a special intention in the offence of embezzlement if the act of misappropriation is clearly defined. Finally, the author also advises to criminalize the act by which the creditor takes away property of debtor as a means to satisfy the obligation, but set the lower punishment than that of larceny.

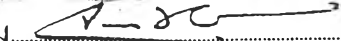
ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา.....2540.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ทำวิทยานิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ มัทยา จิตติรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.จิรนิติ หะวานนท์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กมลชัย รัตนสกาวงศ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ในการทำงานที่ทุก ๆ ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ แก่ผู้ทำวิทยานิพนธ์ อันได้แก่ การตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ ให้คำแนะนำแนวความคิดทางวิชาการ ตลอดจนแนะนำตำราและเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้อง สมบูรณ์ และเป็นผลงานที่มีคุณค่าทางวิชาการ

ผู้ทำวิทยานิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ฤทัย หงส์สิริ ที่ได้กรุณาเสริมสร้าง แนวความคิดที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนแนะนำวิธีการปรับปรุงแก้ไขให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องสมบูรณ์และเป็นผลงานที่มีคุณค่าทางวิชาการ นอกจากนี้ ผู้ทำ วิทยานิพนธ์ขอขอบพระคุณหัวหน้าหน่วยงานและผู้บังคับบัญชาที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกเพื่อการศึกษางานการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

และท้ายที่สุดอันจะละเว้นเสียมิได้ ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณกัณนิกา รสรื่น ผู้พิมพ์ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาและใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ ทำให้วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มอย่างถูกต้องสมบูรณ์ แต่อย่างไรก็ตาม หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้ทำวิทยานิพนธ์ขอรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวและกราบขออภัยล่วงหน้ามา ณ ที่นี้

จุฑาทิศ จารุพานัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
1.2 ทฤษฎีแนวความคิดสมมติฐาน.....	2
1.3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.5 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.6 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	3
บทที่ 2 หลักเกณฑ์ของมูลเหตุจูงใจ “โดยทุจริต”.....	4
2.1 ความหมายโดยทั่วไปของคำว่า “ทุจริต”.....	19
2.2 “โดยทุจริต” กับองค์ประกอบความผิดทางอาญา.....	24
2.3 การเปรียบเทียบความหมายของคำว่า “โดยทุจริต”.....	32
2.3.1 กรณีเปรียบเทียบคำว่า “โดยทุจริต” กับถ้อยคำที่มี ความหมายใกล้เคียงตามกฎหมายต่างประเทศ.....	32
2.3.2 กรณีเปรียบเทียบกับศัพท์บัญญัติที่มีลักษณะใกล้เคียง ในอดีตที่ผ่านมา.....	37
บทที่ 3 “โดยทุจริต” ตามประมวลกฎหมายอาญา.....	40
3.1 ความหมายของคำว่า “โดยทุจริต” ตามบทนิยามในประมวล กฎหมายอาญา.....	40
3.2 ปัจจัยสำคัญของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย	42
3.2.1 ประโยชน์ที่ได้รับในเชิงทรัพย์สิน.....	42
3.2.2 ประโยชน์ที่ไม่เกิดผลเชิงทรัพย์สิน.....	44
3.3 กรณีแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่น.....	45

	หน้า
3.4 คำว่า “โดยทุจริต” ในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวล กฎหมายอาญา.....	47
3.4.1 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งประมวลกฎหมายอาญามีบัญญัติ ให้กระทำ “โดยทุจริต”.....	47
3.4.2 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ไม่บัญญัติคำว่า “โดยทุจริต” ประกอบการกระทำ.....	68
บทที่ 4 ปัญหาการปรับใช้บทนิยามคำว่า “โดยทุจริต”.....	79
4.1 ปัญหาอันเกิดจากการตีความคำว่า “โดยทุจริต” และการบังคับใช้	83
4.2 คำว่า “โดยทุจริต” ในทางอาญา กับคำว่า “ไม่สุจริต” ในทางแพ่ง	86
4.3 วิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาในความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวล กฎหมายอาญา.....	91
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	106
รายการอ้างอิง.....	111
ประวัติผู้เขียน.....	114